

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze

Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Statul ca formă de viață.

Invățăutul profesor dela universitatea din Uppsala (Svedia), cu numele *Rudolf Kjellén*, se ocupă de mult cu stabilirea unui sistem al politicii. În cursul scrutărilor sale științifice, întreprinse în materia aceasta, a publicat mai multe cărți de valoare, ca: «*Puterile mari ale prezentului*», apoi «*Problemele politice ale războiului mondial*» și altele; și a ținut și mai multe conferințe publice, în cari a tratat chestia din toate punctele de vedere. Din aceste conferințe a alcătuit acum o nouă carte, apărută sub titlul «*Statul ca formă de viață*» și primită cu elogii din partea criticii, nu numai din Svedia, ci și din țările, în cari opul său a fost imediat tradus și publicat în limbile respective. Autorul stabilește în cartea sa mai întâi ființa statului în general, vorbește apoi despre stat ca imperiu, despre stat ca popor, despre stat ca gospodărie, societate și armată, — atingând politica economică, socială și de domnie, — apoi despre stat sub legile vieții și în fine despre scopurile statului. Deși întreaga carte e foarte interesantă și instructivă, ca tot ce iese din condeiul unui om luminat, care a făcut studii temeinice până a ajuns în scrutările sale la rezultatele puse pe hârtie, — pentru noi mai de interes e capitlu III al cărții, în care se vorbește despre stat ca popor. În acest capitol e atinsă chestia de naționalitate, care și astăzi încă reprezintă și în patria noastră, și care nu va fi de loc rezolvată cu introducerea votului universal la alegeri, cum cred unii, ci abia după introducerea sufragiului universal se vor începe la noi adevăratele lupte politice în chestia de naționalitate, — credem deci, că facem bun serviciu cititorilor, dându-le acest capitol întreg, în traducerea următoare:

Studiul geopoliticii ne învață în prima linie, că statul modern posedă în imperiul său o latură naturală, care e izvorul multor interese și necesități, ce trec dincolo de drept și nedreptate, și că latură aceasta naturală, după principiul individualității geografice, are tendința, să congrueze cu un teritoriu natural de pe suprafața pământului, în mod armonios unit și în afară închis în mod corăspunzător față de vecini. Statul are o anumită facultate de a face, ca imperiul său să fie natural, și astfel ambele stau în aceeași eficacitate împrumutată, ca persoana cu corpul ei.

Studiul nostru ne duce la contemplațiunile asupra materialului omnesc în ființa de stat. Privit din afară, statul nu e numai o bucată de țară, ci și o mulțime de oameni, în cadrele țării. Doctrina de stat e deci în privința aceasta doctrina unui organism popular și poate fi numită în mod potrivit *demopolitică*. Ea e legată, cum se vede, de un obiect al etnografiei, își bate însă capul cu el exclusiv din punctul de vedere al unei materii de stat, folosindu-se prin urmare mai mult de noțiunea istorică, decât de cea curat etnică a poporului.

Dintr'o parte privit, caracterul acesta bate chiar mai tare la ochi decât cel geografic. Dacă ne închipuim statul în stare de liniște, atunci imperiul vine pus întâi; iar dacă ni-l închipuim în plină acțiune, atunci stă în linia primă poporul. În doctrina de stat a negrilor, după cum accentuează Ratzel, pământul nici nu are nici o importanță, ori o prea mică impor-

tanță, față de popor. Și dacă mergem și mai departe îndărăt, vedem popoare călătoare, fie pentru că, — după cum s'a întâmplat cu germanii din Europa centrală în veacurile prime după nașterea lui Cristos și cu popoarele din Bantu, cum și cu burii din Africa de sud în secolul 18 și 19, — și-au părăsit locuințele, fie pentru că încă n'au ajuns să fie colonizate. Aceștia nu li se poate recunoaște caracterul de stat.

Poporul poate să fie mai vechiu decât statul, și la prima formațiune a statului e totdeauna mai vechiu; dar stat devine poporul numai prin cununa sa cu țara și prin organizarea unei societăți. Grecii din vechime puneau atât de mult greutatea pe elementul de popor în stat, încât pentru numirea statului foloseau exclusiv majoritatea populațiunii, zicând: lache-demonienii, persianii, etc., pe când noi obicinuim a zice: Sparta, Persia, etc. În cazuri date putem să facem însă și noi tot așa. Zicem doară și noi: poporul englez, sau națiunea engleză, ca sinonim pentru Anglia. În numele proprii ale statelor apoi joacă la noi poporul rol mai mare decât țara. Numirile noastre de țări și de imperii sunt toate compuse din nume de popoare, — numai Danemarca și Austria au numiri curat geografice, — pe când alte numiri de imperii se bazează exclusiv pe motive etnice, ca: Belgia, Ungaria și Turcia, precum și statele toate creștine din Balcani.

Fără popor e deci statul mai puțin de închipuit, decât fără țară. Statele sunt tot așa tați de familii, ca proprietari de pământ, și pot să-și socotească imperiile, ca vechea nobilime rusă, după *suflete*. Dar statele sunt tot atât de puțin posesori de sclavi, ca și posesori de pământ. Precum nu pot să se mute din țările lor, nu sunt în stare nici să-și schimbe popoarele între olaltă. Dacă svedienii ar fi scoși din Svedia și ar intra aci rușii, statul svedian ar fi tot așa de mort, ca și când ar rămânea țara goală. Statul e legat deci de poporul său. Pământul singur nu produce poporul. Supușii pot să-și părăsască stăpânii, oaspeții pe ceice i-au adăpostit, chiar și copiii pot să-și părăsască părinții, dar moșia, casa, patria, rămâne totuși conservată. Însă poporul care-și părăsește țara, își omoară statul. Așa dară statul e legat și de popor, ca atare, în mod indisolubil.

Cu totul altcum stă lucrul cu singuraticii cetățeni. Dacă statul poate să dea ceva, în caz de necesitate, din țara sa, — poate să piardă și o parte din poporul său. Și anume, cu mult mai ușor. Asta vine de acolo, că poporul e elementul mobil al statului, țara însă e cel imobil. Mobilitatea poporului reclamă apoi elasticitatea statului. Chiar și dacă cetățenii ar emigra în cete mari, pentru a nu se mai reîntoarce, statul poate să supoarte pierderea, dacă în patrie rămâne ceva sămânță.

Prin urmare, statul poate primi

și cetățeni din alte state, prefăcându-i de ai săi, prin *naturalizare*. Vedem deci aici un schimb, făcut între state, pe care geopolitica nu poate să-l cunoască, decât cel mult la periferii și la schimburi din țările coloniale, ca în ale Angliei și Franței în anul 1904. Solidaritatea dintre stat și popor se manifestă în altă formă. Statul apără pe ai săi în țară streină și veghiaza asupra lor, câtă vreme ei singuri nu au rupt legăturile prin naturalizare în statul celalalt.

(Va urma).

Invocala austro-ungară. La finea anului acestuia expiră pactul vamal-comercial, legat între Austria și Ungaria, și va trebui să fie prelungit de nou. Până acuma prelungirea se făcea tot pe câte zece ani. Sub guvernul contelui Tisza s'au purtat însă pertractări cu cei din Austria, ca de astădată prelungirea să se facă pe timp mai lung: pe 20, ori 25 de ani, și se afirmă, că înțelegerea era perfectă în privința aceasta între cele două guverne ale monarhiei. Una dintre partidele din care e format actualul guvern ungar, a contelui Apponyi, e contrară însă unei astfel de prelungiri a pactului, și se pare, că punctul acesta de vedere a existat și înainte pentru «*Revue de la Presse*», cercurile conducătoare dela Viena nu se mai ocupă cu chestia prelungirii pactului, ci numai cu votarea din partea parlamentului a unui *provisoriu*, până după încheierea războiului, rămânând, ca pactul să fie rezolvat în merit după legarea păcii și conform situației ce va fi creată după război.

Dreptul electoral și naționalitățile. Intr'o vorbire rostită Duminecă în Kaposvár, domnul ministru de justiție, Dr. Vázsonyi Vilmos, a apostrofat cu asprime pe ceice sunt contrari votului universal numai de frica naționalităților. Ce primejdie poate să se nască însă pentru interesele maghiare, dacă de ex. din Ardeal vor intra cu cinci deputați români mai mulți în dietă? În cercurile naționaliste și până acuma naționaliștii au fost în majoritate, dar voturile lor au fost cumpărate cu bani și cu rachiu. Banii însă și rachiuul nu pot să fie temelile statului național ungar. În mocirla aceasta nu putem să cădem! Mână tare față de iredentisti; dar *pace și înțelegere să fie cu naționalitățile credincioase!* Goga și Lucaciu au știut perfect de bine unguerește, și totuși și-au vândut patria. Câți sunt însă, cari nu au știut nici un cuvânt unguerește, și totuși își dorm somnul de veci sub cruciulița de lemn, pentru că au murit apărându-și patria! *Iubire deci și drept fie căruia, dacă e cetățean onest, fie de orice naționalitate!* — Vorbe frumoase, pe cari ne-am bucura să le vedem prefăcute în fapte.

Planuri îndrăznețe. Cehii din Austria au spus, în presa lor și în senatul imperial dela Viena, care le este dorința: să formeze după război un stat independent, la care să fie alăturați și slovacii din Ungaria. Slovenii apoi și croații din Austria au cerut și cer, ca toți slavii dela sud ai monarhiei să fie uniți întrun stat autonom și independent al slavilor de sud. S'a auzit acum o astfel de dorință și în dieta croată din Zagreb. Deputatul Radici din partidul țărănesc croat a declarat în una din ședințele din urmă ale saborului croat, că numai cehii sunt chemați să dea rezolvare problemelor mari ale monarhiei, în *spirit slav*. Monarhia trebuie prefăcută în mare măsură în formațiuni slave de stat. În aceste formațiuni își cer și croații locul

lor, și reclamă pe seama lor și pe frații din Bacica și Banat. Unirea națională nu se va opri la Drava și la Dunăre, decât numai atunci, când maghiarii vor fi atât de înțelepți și vor da autonomie acestor frați! Croații vreau să formeze o națiune liberă politică. Cer emanciparea desăvârșită de sub Ungaria, închiderea tuturor școalelor maghiare de pe teritoriul croat, imediata îndepărtare a tuturor funcționarilor maghiari din Croația, și *unirea tuturor statelor croate*. Și-a terminat apoi vorbirea cu cuvintele: «*Trăiască Croația liberă și unită*». Oratorul a fost desinterupt în cursul vorbirii, și a fost admoniat și din partea presidentului, că nu se cuvine să vorbească astfel, dar omul și-a spus părerea și și-a ușurat inima. Și cu satisfacția aceasta se va alege!

Din comitate.

Instalarea de comite suprem în Aiud și Arad.

Pentru comitatul Alba-inferioară a fost numit comite-suprem baronul *Bánffy Kazimir*, vice-comitele de mai nainte al acestui comitat. Instalarea i s'a făcut în 27 Iulie. La acest act au participat și membrii români ai congregației în număr mai mare. Instalarea s'a făcut, după «*Unirea*» din Blaj, între împrejurările următoare:

«*Adunarea s'a deschis la orele 10 a. tarul comitatens. După ce am avut în vedere cari era și părintele canonic Dr. Izidor Marcu, invită pe noul comite în adunare. Prezentându-se între aclamațiile asistenței, se dă citire rescriptului de denumire, apoi face jurământul prescrip, după care ocupând scaunul presidial își cetește programul de muncă, din care relevăm: Aplicarea și observarea legilor în mod drept și imparțial față de toți cetățenii acestui comitat, fără deosebire de limbă și confesiune; ridicarea economică și industrială, înlesnirea comunicației, dezvoltarea instrucțiunii populare și direcționarea ei în școlile naționalităților în sens patriotic, consolidarea statului unitar și strivirea direcțiunilor contrare, pe urmă organizarea și promovarea funcționării comitatense.*

Urmează vorbirile de salut. Mai întâi îl salută protonotarul Jokszman într'un discurs avântat, apoi deputatul Mayer. Episcopul Majláth îl salută în numele bisericii catolice, face aluzie și la români, cari sunt în majoritate în acest comitat, laudă acest popor, fără să-l pomenească pe nume, dorindu-i conducători buni și înțelepți și sfătuindu-l, să nu se subtrage dela învățarea limbii maghiare; pledează pentru bunăînțelegere între toți cetățenii acestui comitat, dorind, ca în aceste vremuri să ne stăpânească un adânc sentiment religios, scoate în relief frumseța caracterului și țaria convingerilor celor dela conducere.

Contele Teleki îl bineventează în numele partidului independist din comitat, făcându-i elogii, și conjurându-l, să lucreze la cei de sus pentru întărirea Ardealului.

În numele românilor ia cuvântul părintele canonic Marcu. Vorba românească a provocat vociferări și tumult în o parte a publicului intolerant. Noul comite a accentuat îndreptățirea vorbei românești și destul de apăsător și energic a adus la ordine pe cei nervoși. Părintele canonic Marcu fără să-și piardă cumpătul a spus în vorbe respicătoare dorințele românilor din acest comitat: *să li-se respecte limba, instituțiunile bisericesti și culturale, și să fie considerați pe o formă, fiindcă deopotrivă apără patria în tranșee, iar cei de acasă lucrează pentru susținerea vieții economice.*

Pe urmă îl salută primarul Albei-Iulia, Dr. Roșca. Ca de obicei în discursul căutat, după ce preamărește ideile democratice, atinge și nota naționalităților, chie-mându-le să se contopească în națiunea maghiară.

Terminându-se vorbirea de salut, și fiind ordinea de zi exhaiată, noul comite mulțumind pentru manifestațiile ce i-s'au făcut, închide adunarea.

După adunare au urmat recepțiunile. S'au prezentat: funcționarii comitatului, preoțimea romano-catolică în frunte cu episcopul Majlath, preoțimea reformată, preoțimea română, în numele căreia îl salută octogenarul canonic dela Blaj, Rever. Gavriil Pop, confesiunea mozoaică, notarii etc.*

Pentru orașul Arad, comite suprem a fost numit *Barabás Béla*, iar pentru comitatul Aradului, *Ladislau Purgly*. Instalarea acestuia din urmă s'a făcut Sâmbătă, în 4 August. Membrii români ai congregației au participat în număr mare la adunarea de instalare. Noul comite suprem al comitatului Arad a depus întâi jurământul, apoi și-a rostit vorbirea de instalare, în care a spus, că administrația are să năzuească în prima linie într'acolo, ca să satisfacă tuturor trebuințelor de război și se învingă relele și greutățile create de război. În discuțiile din sala comitatului se nu aibă acum loc conflicte politice, mărunte, ci să fie ținute în vedere miile de nevoi arzătoare ale populației din comitat, fără deosebire de limbă, lege, rang și clasă socială. Promovarea bunăstării publice și repararea pustiirilor produse, trebuie să fie acum grija comitatului. Bazele formării noului guvern sunt de căutat în reforma dreptului electoral. Se așteptăm cu încredere, — a spus comitele suprem Purgly, — pentru că guvernul își va împlini în mod onest datorințele luate asupra sa în privința aceasta, ținând cu înfălepciune și cu dreptate în vedere interesele naționale maghiare.

Au urmat vorbirile de salut. În numele românilor a vorbit domnul *Vasile Goldiș*, fost deputat dietal, iar în numele maghiarilor Dr. Gál Jenő, membru în casa magnaților. Întâi a vorbit domnul *Goldiș* românește, spunând următoarele, după ziarul «*Világ*»:

«Poporațiunea română din comitatul Aradului, deci marea majoritate a acestui comitat, a luat la cunoștință cu stimă simpatică numirea Ilustrității Voastre de comite suprem al acestui comitat. Isvorul acestei simpatii pline de speranțe e patriotismul curat și neclătinat, sub nici un fel de împrejurare, al poporului român din Ungaria, precum și proverbia sa fidelitate față de entusiaste atunci, când un rege a răsturnat de glorioasă domnie, îndemnat de recunoașterea înțeleaptă a situației create de evoluția istorică, a sistat în țara noastră guvernarea contrară spiritului timpului, și a designat, ca program al actualului guvern, luarea în considerare a legilor dezvoltării sociale. Estinderea drepturilor poporului în spiritul democrației nefalsificate și posibilitatea de a se valora politicește în mod armonios toate popoarele țării, poate numai se formeze bazele înălțării statului nostru în civilizația omenească, ceea ce de altcum nu e alta, decât esența libertății și a culturile.

Patriotismul basat pe tradiții vechi al poporului român nu s'a schimbat în

urma faptului regretabil, că guvernul de mai înainte, și de altcum volnic, luând ca pretext alăturarea României la dușmanii noștri, a căutat, ca în spiritul tristului trecut, cu proceduri politicește nemotivate, iar istoricește vrednice de respins, să împedeze înfălegerea frățască dintre maghiari și români; și folosindu-se de susțiințări eșite din isvoare murdare și de dispoziții otrăvite de patimile războiului, a dus cu persecuțiile sale nemăsurată jale și durere multor frați de ai noștri. Numirea noului guvern a adus și în privința aceasta speranță în inimile noastre, cu atât mai vărtos, cu cât tinerul nostru rege, folosindu-se de ziua patronului moștenitorului nostru de tron, a dat în țara soră a monarhiei semne pururea luminoase despre exercierea indulgenței și iubirei cu adevărat creștinești, singură în stare să elimineze dintre oameni ura păcătoasă, întărind temeliiile concordiei, care aduce fericire în țară. Vrem să credem, că noul guvern va crea și în țara noastră această stare de lucruri. În țara noastră una din indispensabile condiții ale noului sistem e dreptul electoral universal și nefalsificat, iar cealaltă împăcarea tuturor popoarelor ei, pe baza libertății create prin dreptul electoral universal.

Poporul român vrea să vadă în actualul guvern al țării pe depositarul noului sistem. Poporul român și partidul regnicolar național român, ca reprezentanță politică a poporului, sprijinește cu cea mai mare râvnă pe fiecare, când se angajază la eluțarea dreptului electoral universal, nefalsificat, și se năsuște, ca prin înfăptuirea concordiei între toate popoarele patriei, să creeze condițiile singure posibile pentru consolidarea statului. La această muncă patriotică acordă întregul sprijin și actualului guvern. Vrem însă să credem, că de astădată nu ne vom împărtași de amărăciunea înșălării, și în speranța aceasta, ca pe reprezentantul guvernului sistemului nou, cu bărbătească stimă salutăm pe Ilustritatea Voastră în scaunul de comite suprem al comitatului Arad».

Incheierea vorbirii domnului V. Goldiș a fost maghiară. A vorbit apoi magnatul Dr. Gál Jenő, care a accentuat, că dreptul electoral poate să fie estins numai cu ținerea în vedere a intereselor naționale maghiare. Români noștri să se bucare că trăesc aici, nu în România, unde ar avea o soartă cu mult mai rea decât la noi. Nu e aderent al guvernului, dar va manifesta față de el o neutralitate binevoitoare.

Incheată. Au urmat recepțiunile.

REVISTĂ POLITICĂ.

Din Rusia. S'a anunțat, că în urma numeroaselor neisbânde externe și interne, prim-ministrul guvernului revoluționar al Rusiei, *Kerenski*, s'a simțit nevoit să-și ofere demisiunea. Dar guvernul provizor nu i-a primit-o.

O proclamație către poporul rus, dată de comitetul provizor al *dumei*,

este dovadă, că se înăsprește tot mai mult conflictul între guvern și *dumă*. Puterea de dictator a lui *Kerenski*, care a înlăturat dela stăpânire pe cei mai influenți membri ai *dumei* și a produs anarhia la front și îndărăt de front, — a îndemnat comitetul provizor al *dumei* să însire greșelile comise de guvern și să-i pretindă să creeze organizarea administrației publice și a justiției. *Duma* nu voește, ca Rusia să peardă ceea ce a câștigat prin revoluția din Martie: desființarea țarismului.

Câțiva membri ai *dumei* au propus, într'o adunare parliculară, să se convoace parlamentul rusec. *Rodzi-anco*, prezidentul, a aprobat propunerea; dar a observat, că n'a sosit încă momentul psihologic pentru convocarea *dumei*.

Ce urmări va avea lupta de acum între guvern și *dumă*, nu se poate prevedea. Cadeții sau democrații constituționali, ai lui *Miliucov*, nu sunt dispuși să sprijinească stăpânirea actuală, decât sub condiția să se amâne proclamarea republicei și introducerea de reforme radicale. Dimpotrivă, comitetul țărănesc și sfatul muncitorilor și al soldaților așteaptă să se facă schimbări, și în deosebi să se execute reformele agrare, să li se dea *pământ*.

De sine înțeles, că toate întâmplările acestea ale revoluției și contra-revoluției rusești sunt urmărite cu mare luare aminte atât în Anglia, cât și în celelalte țări aliate.

Francezii și pacea. Ministrul prezident *Ribot*, în ședința camerei dela 2 August, a mai făcut următoarele declarații:

Guvernul francez crede, că numai atunci va putea ajunge la o pace acceptabilă, când Germania o va cere. (Aprobări sgomotoase). Cine ar putea să se gândească la pace cu Germania în cazul acesta, când teritoriile noastre sunt ocupate? Cine ar putea să asculte acum oferte de pace? Cine oare ni-ar cere, să intrăm în tratări de pace, prin care n'am dobândi altceva, decât slăbirea puterii necesare la purtarea războiului? Noi dorim o pace sinceră, durabilă și demnă de țara noastră. Ce fel de pace putem încheia astăzi? Ne-am învoi să renunțăm la vechile noastre drepturi, și noi am fi cei dintâi cari am declara, că n'avem nimic de cerut, nici chiar Alsația-Lorena. De aceeași soartă s'ar împărtași și toate celelalte popoare, a

căror apărare am luat-o asupra noastră, și pe care, prin o asemenea procedare, le-am părăsi în mod păcătos. Este imposibilă o astfel de pace. Nici să gândim la dânsa nu ne este iertat. Sânt de părere, că avem să vorbim mai puțin despre pace, și că avem să ne cugetăm cu atât mai mult la mijloacele, prin care putem ieși biruitori.

Deși vorbirea aceasta a lui *Ribot* a obținut sgomotoase aplause, în cercurile parlamentare franceze se svenoeste, că *Ribot* se va retrage din fruntea guvernului și va face loc unei puteri mai tinere, ca bună oară *Painlevé*, sau socialistul *Albert Thomas*.

Anglia. În ședința de Luni d. a., 6 August, a comitatului pentru statorirea scopurilor războiului, a rostit o lungă cuvântare prim-ministrul *Lloyd George*. La ședința aceasta, ținută în hala reginei — *Queen Hall* — din Londra, au participat: arhiepiscopul de Canterbury, mulți miniștri, ambasadorul italian, ministrul de externe al Italiei, *Sonnino*, precum și ministrul președinte sârb *Pașici*. După vorbirea lui *Sonnino*, care declară, că războiul italian are de scop liberarea fraților «supriți», a luat cuvântul prim-ministrul Angliei, *Lloyd George*. Discursul său, cam nepotrivit pentru un bărbat cu reputația de om practic și real, conține mânie și ură, mestecate cu multă ironie și exagerare. Cuvintele tari, prin care voiește să lovească în Germania și să arate ținta desinteresată a luptelor engleze, curg cu mult belșug din gura primului ministru al Angliei. Acuză pe cancelarul *Michaelis*, care nu declară, că Germania se mulțumește cu teritor german, și care nu voește să rostească vorba de *restituire a daunelor*...

Când bărbatul de stat este părăsit de cumpătul vorbei, însemnează de obicei, că se apropie de cădere.

În interesul păcii ar fi și de dorit, ca domnul *Lloyd George* să plece cât mai curând dela putere.

Războiul.

Ofensiva cea mare din Flandria, frontul dela apus, despre care englezii credeau, că are să fie decisătoare, pare a fi terminată. Liniile de apărare germane nu pot fi sparte și trupele germane nu pot fi bătute. În schimb ele au spart și cucerit câteva întărituri puternice rusești de pe la Focșani, frontul din Moldova, periclitând întregul front românesc. Comuni-

FOIȘOARA.

Din toată lumea.

Școala și temperatura. — Grijă pentru conservarea sănătății. — Un nou roman istoric.

O problemă cam curioasă, despre înrăurirea temperaturii asupra purtării tinerimii școlare, formează obiectul unei cercetări întreprinse de un învățat olandez, *Monné*. Rezultatul cercetărilor sale este următorul:

Dintre 382 școlari au rămas liniștiți și ascultători, pe vreme frumoasă și uscată, 343 de inși; ceilalți erau neatenți, somnoroși, rău dispuși sau indiferenți.

Pe timp noros, între 239 școlari, numai 165 erau liniștiți, ceilalți se arătau foarte vioi. Numărul neascultătorilor crește în proporția, cu care cerul se acopere de nori.

În vreme de ploaie tare, dintre 202 copii, numai 92 erau atenți, 50 lărmuitori 22 neatenți, ceilalți neliniștiți sau somnoroși.

Căldura face să sporească numărul nepăsătorilor și al somnoroșilor.

Influența cea mai rea asupra școlariilor se pare că ar avea-o vântul. Pe vreme vântoasă s'a observat, că dintre 88 de copii erau băgători de seamă abea 17. Toți ceilalți arătau o purtare de nesuferit.

Zăpada pare a nu înrăuri firea școlariilor în mod deosebit.

Conform observațiilor numitului învățat, timpul cel mai priincios pentru învățatura școlariilor este eara rece și senină.

Comitetul pentru sănătatea publică în Chicago a trimis institutelor de învățământ o circulară, în care cere următoarele:

Este lucru minunat a educa tinerimea. Școala primară însă trebuie să introducă băeții și fetițele nu numai în tainele cetitului și scrisului, nu numai în elementele aritmetice, istoriei, geografiei și ale celorlalte obiecte de învățământ. De importanță este să învățăm copiii, cum au să trăească, cum au să se ferească de boale. Copilul poate să cunoască istoria țării sale; dar este de trebuință să știe și ceva despre viața și istoria cutărei insecte, bună oară a muștei, care poartă mii de microbi și răspândește boalele molipsitoare în toată lumea. Sănătatea unui popor nu se poate păstra cu succes fără a-i da educație și fără a-i învățoa corpul. Lucrarea aceasta trebuie să se înceapă în școala primară.

Epoca, vestită prin nelegiuirile și păcatele împăratului roman *Nerone* (54-68), cu incendiarea Romei și prigonirile împotriva creștinilor, se află zugrăvită cu măestre colorii în cartea lui *Sienkiewicz Quo Vadis?* tradusă și românește.

Un nou roman, de cuprins analog, a ieșit nu de mult de sub tipar, purtând titlul de *Heliogabal*.

Setos de sânge, împăratul *Heliogabal*, în patru ani de domnie, (217-222) a săvârșit atâtea fapte cumplite, încât Roma nu l-a

mai putut suferi și a trebuit să-l facă părtaș de soartea înaintașilor săi criminali: l-a omorât.

Noul roman istoric e scris de olandezul *K. Couperus*. E tradus nemțește de *Ese Otten* (editura *Rütten & Loening*, în Frankfurt).

Cartea se poate ceti cu plăcere și cu fiori dela început până la sfârșit. Autorul se distinge prin talentul său rar de a înfățișa lucrurile unei lumi desfrânate și îmbuibate din bătrâna Romă a lui *Heliogabal*.

Într'un oraș aziatic, în *Emesa* din Siria, se ridică un templu mare, închinat zeului cu numele de *Heliogabal*. Aici slujește, ca pontifice, tinărul *Bassianus*, care, fiind marele preot al templului, poartă însuși numele zeului, reprezentat prin simbolul unei pietre mari și negre.

Bassianus este fiul unui senator roman; se șoptește însă, că adevăratul său tată ar fi împăratul *Caracalla* (211-217). Astfel *Bassianus*, cu sânge domnesc în vinele sale ar fi nepotul împăratului *Septimiu Sever* (193-211). Bunica sa, *Maesa*, care de altfel e înrudită cu acest împărat, voește în ambițiunea ei să-l facă domnitor. Bogată în comori, știe să câștige pe partea sa legiunile din Siria.

Planul său izbutește cu atât mai ales, cu cât *Bassianus* e înzestrat cu o mare frumusețe trupească și cu o fire plăcută, plină de gingașie fermecătoare. Serviciul său preotesc se alcătuește din jertfe și dintr'un danș, prin care mai ales știe să cucească inima oamenilor. Cu ocazia unei festivități tinărul *Bassianus Heliogabal* este

proclamat împărat, de legiuni și de poporul vrăjite de puterea lui irezistibilă. Se desparte cam greu de templul dela *Emesa*, dar e măgulit în vanitatea sa și primește demnitatea — împreună pe atunci cu mare pericol — de împărat roman.

Macrinus, proclamat de domnitor după asasinarea lui *Caracalla*, este învins; senatul și poporul roman, înrăuțiți și de frumuseța tinărului de 16 ani, venit din Azia, aprobă cu entuziasm alegerea noului împărat, care nu întârzie a da ospețe mari, ne mai pomenite, în cinstea aderenților săi. Senzualismul și bețiile heliogabalice, dela aceste strașnice ospețe, sunt descrise cu o iscusință nelntrecută în cartea scriitorului olandez.

Dar, se știe, favoarea mulțimii este schimbăcioasă. Împăratul degenerat *Heliogabal*, fostul mare preot al unui templu din Siria, nu se închină zeilor Romei. El nu respectează nici templul *Vestei*. Orgiile și seducțiile sale încep acum să-l înstrăneze de inima supușilor săi. Un nepot al său, *Alexianus*, este favoritul poporului. *Heliogabal*, plin de ură și turbare, voește să-șiucidă nepotul. Legiunile însă nu-l mai susțin. Poporul Romei, apucat de furie, dă navală la palat, omoară pe cei câțiva credincioși, — alătura cu împăratul *Heliogabal*. Palatul său e dărâmat, femeile și sclavii săi sunt măcelăriți, cadavrul lui *Heliogabal* este târât prin străzile Romei și aruncat în *Tibru*. Așa se sfârșește romanul istoric, plin de putere, scris de *Couperus*.

catele oficioase din zilele din urmă conțin următoarele despre cele întâmplate la diferitele fronturi:

6 August n.

Frontul dela *ost*. La armata lui Mackensen pe unele locuri foc mai viu de artilerie. Speranțele antantei, puse în succesul ofensivei româno-rusești la frontul armatei conduse de Arhiducele Iosif, au ramas neimplinite. Atacurile dușmane din teritoriile Casinului, abstrăgând dela pierderile mari ale dușmanului, au ramas fără rezultat. În colțul celor trei țări am intrat în direcția spre Gura-Humora. Dușmanul a fost alungat din pozițiile dela Rădăuț și după învingerea rezistenței puternice rusești, trupele noastre au intrat în acest oraș. De ambele laturi ale râului Siret ne apropiem de granițele țării. Pe la Cernăuț dușmanul desvoltă rezistență energetică în contra înaintării trupelor aliate. La Zbrucz au fost atacuri rusești. La frontul *italian* foc puternic de artilerie dușmană, pe întregul front dela Isonzo, dela Tolmein până la mare. În Macedonia nu au fost evenimente speciale. La frontul dela *vest* armata principelui de coroană Rupprecht din Fiandria, peste zi a fost mai puțin espusă activității focului dușman, care în spre seară a luat în unele locuri dimensiuni mari. Puternice atacuri engleze în contra pozițiilor germane au fost respinse. Întreprinderi de recunoaștere germane au avut succes. Din automobilele blindate dușmane, nimicite la front, germanii au capturat mai multe mitraliere. La celelalte fronturi ale armatei germane au fost lupte terminate cu succes pentru germani.

7 August n.

Frontul dela *ost*. Gruparea de armată a mareșalului Mackensen a luat cu asalt la nord dela Focșani întărituri puternice rusești, precum și 1300 prizonieri și 13 tunuri. La râul Putna și pe muntele Casinului repeșitele atacuri dușmane au fost respinse. Pe la Gurghiu și Tulgheș am cucerit mai multe întărituri rusești. La Gurahomoruului am câștigat teren, cu toată rezistența îndârjită a dușmanului. La frontul *italian* un atac dușman s'a prăbușit. Dușmanul s'a retras în disordine. Focul de artilerie a mai slăbit. La frontul dela apus, în Flandria, numai pe unele locuri a fost activitate mai mare. La Artois pozițiile (germane) au stat sub foc puternic. Trupe de recunoaștere germane, din armata principelui german de coroană, au intrat în poziții franceze, de unde s'au reintors cu prizonieri și cu pradă.

8 August n.

Frontul dela *ost*. Trupe germane și-au lărgit succesele de alaltăieri, la nord dela Focșani, cu toată rezistența puternică dușmană. Ofensiva de desărcinare româno-rusească în contra Ardealului s'a manifestat earăși în încercări nesuccesive de înaintare la Putna și Casinu. La nord dela Gurghiu-Tulgheș trupe austro-ungare au ocupat mai multe înălțimi apărate cu energie de dușman. În Bucovina și Galiția de sud a fost eri relativ liniște. La frontul *italian* și în Macedonia nu s'a întâmplat nimic mai însemnat. Frontul dela *vest*. În Flandria luptele de artilerie au fost earăși foarte infocate eri seara. Peste noapte englezii au atacat cu forțe numeroase, dar au fost respinși de germani. Au avut pierderi mari. Au atacat și francezii, dar și atacurile lor au fost respinse, iar într'un loc trupe germane au intrat în pozițiile franceze, de unde s'au reintors cu prizonieri și cu pradă însemnată.

NOUTĂȚI.

Monarhul în Cernăuț. Din Viena vine știrea, că Maiestatea Sa Impăratul și Regele Carol, a plecat în 4 August seara la Cernăuț, capitala Bucovinei, recupată dela ruși. În ziua următoare a sosit la Cernăuț și și-a făcut intrarea în oraș în mijlocul șgomotoaselor ovațiuni ale populației de acolo.

Un nou mareșal. Maiestatea Sa Impăratul și Regele nostru Carol, a numit *mareșal campestru* pe general-colonelul *Kövess de Kövesháza*, fost înainte de război comandant de corp în Sibiu, și adevă, în semn de recunoștință pentru destoinicia arătată ca conducător de trupa în cursul întregului război, exprimându-i pentru recucerirea Bucovinei specială mulțumită preainaltă.

Fără certificat de legitimație. Șeful poliției sibiene anunță că, în launtrul liniilor teritorialei externe de război, călătoriile nu mai sunt supuse la nici o restrângere. Prin

urmarea dela Sibiu se poate călători fără certificat de legitimație în următoarele comitate: Alba inferioară, Brașov, Făgăraș, Hunedoara, Târnava mică, Cluj, Târnava mare, Sibiu, Turda-Aries și Odorhei. Numai persoanele (de 18—50 ani) obligate la arme sânt îndatorate să si poarte la sine actele necesare militare. Tinerii de 14—17 ani asemenea trebuie să aibă la îndemână un set (certificat de botez, atestat școlar ș. a., sau altă hârtie), din care să li se poată constata etatea.

Importanța economică a Bucovinei. Se anunță din Viena: În legătură cu liberarea Bucovinei, merită să se amintească faptul, că teritoriul sămănat, pe timpuri de pace, în provincia aceasta făcea 300.000 de hectare. Bucatele sămănate erau mai ales cucuruz, orz și ovăș. Ramurile industriale sânt reprezentate în deosebi prin industria morăritului, a zăharului și a spiritului. Dar cel mai însemnat ram de industrie este lemnăritul, care în vreme de pace exporta nu numai în Germania, ci și în Olanda și Elveția. Mineritul de asemenea a ajuns la mare desvoltare.

† **Petru Popovici**, paroh ortodox român în comuna Sântămăria-de-pestră, membru în direcțiunea Institutului de credit și economii „Corvincana” din Hunedoara, a adormit în Domnul în 5 August n. la orele 3 după amiază și a fost înmormântat cu onorurile cuvenite în 7 August n. în Sântămăria de pestră. În veci amintirea lui!

Ghetele cu talpă de lemn. Magistratul brașovean invită publicul să poartă ghete cu talpă de lemn. Nu este nici o rușine a purta astfel de încălțăminte, ci este o expresă datorie patriotică. Clasele mai bogate și intelectuali ar trebui să dea pildă bună purtând ghete cu talpa de lemn.

Ocupațiunea civilă. Ministrul de honvezi a dispus, ca ofițerilor în rezervă și aspiranților de ofițeri să li să permită continuarea ocupației lor civile în tot timpul, când nu sunt de serviciu.

La conferență. Se fac mari pregătiri pentru întrunirea conferenței dela *Stockholm*. Au să participe 200 de delegați și tot atâți ziaristi. Afară de aceștia se așteaptă cam 500 de oaspeți. Ședințele conferenței nu se vor ținea în palatul camerei, cum era vorba, ci probabil în casa poporului. Deschiderea conferenței s'a fixat pe 9 Septemvrie n.

† **Mărioara O. Popa**, elevă în cl. IV civ., în urma unui morb scurt, s'a stâns ca o făclie, dându-și nobilul suflet în mâinile Creatorului, Marti în 7 August a. e., în anul al 15 lea al etății, în Sălște. Rămășițele pământești ale decedatei s'au înmormântat Joi în 9 August n. a. e., la 3 ore d. s., în cripta familiară din cimiterul bisericii mari gr-or. rom. din Sălște. — Odihnească în pace!

Pierderi ne mai pomenite. Agența *Wolff* anunță: După evaluari cumpătate, se pot constata pe partea antantei următoarele pierderi: Rușii au pierdut, dela începutul războiului până în 1 Iulie 1917, cam 9.500.000 de oameni; francezii 4.400.000; englezii (fără inzi) 1.600.000; italienii aceeaș sumă; belgienii 240.000; sârbii 500.000, și românii 300.000. În total, va să zică, peste 18 milioane de oameni. Cifra aceasta corespunde numărului locuitorilor din Norvegia, Suedia, Danemarea și Olanda. Cheltuielile, în trei ani de război, fac 258 miliarde *mărci* la antante, ear la puterile centrale cam 107 miliarde.

Soție de ministru făcând servicii în tranșee. Trupele noastre dela frontul galțian au respins și regimentul de femei rusești, care poartă capul morții și al căror comandant este femeea *Bocicareva*, decorată pentru vitejie cu crucea Sfantul Gheorghe. Toate trupele s'ajutătoare și de rezervă ale regimentului rusesc de femei se compun numai din femei, ca și personalul său medical. Din acest personal face parte și soția prim ministrului *Kerenski*, o tinăză femeie, de 30 de ani, care adeseori venea la tranșeele rusești, să dea ajutor soldaților-femei rănite sau bolnave.

Caracterizarea conducătorilor. Un ziar olandez face următoarea caracterizare a fruntașilor revoluției rusești: *Ceretelli* este înzestrat din fire cu daruri neobisnuite. Prin elocuența, onestitatea și poate mai ales prin originea sa princiară este adevăratul conducător în ministeriul socialist. Are glas sonor, vorbește liniștit și fluent; alt fel în înfățișare și îmbrăcăminte este s'implu. *Lenin*, ca exterior, n'are nimic din esența unui revoluționar. Ca orator și cugetător te lasă desamăgit. Vorbește pripit, n'are în frazele sale nici o interpuncțiune. *Kerenski* este fără îndoială bărbatul cel mai iubit la popor. Știe să producă efect, e perfect actor. Vorbește sărind dela o gândire la alta, uneori fără nici o legătură; dar are bun organ și grăbește cu mult sentiment. Știe să răpească cu sine

mințile ascultătorilor, ca cel mai rutinat om al teatrului. Înțelege felul de a fi al publicului, e cuprins uneori și dănsul de extază; are ceva din natura omului fanatic și isteric. *Troțki*, cel mai mare orator al opoziției vorbește logic și bine, și întrunește calitățile lui *Zeretelli* și *Kerenski* fără scăderile lor. Niciodată nu-și pierde rostul și se pricepe să obție aprobări frenetice în auditoriu. Dacă tot bărbății aceștia ar fi, în acelaș timp, și oameni faptelor! Inșă unicul bărbat cu voință de fier, între toți, este *Lenin*.

Expoziție ardeleană în Budapesta. În 17 August, ziua natală a monarhului nostru, se deschide, pe insula *Margareta*, expoziția ardeleană a arhiducei Iosif, organizată pentru a sprijini acțiunea „Pro Transsylvania”. În 15 pavilioane vor fi expuse trofeele din război, câștigate de trupele de sub comanda arhiducei Iosif.

Advocatul Dr. Ivan, sosit acasă, și-a mutat cancelaria în Sibiu strada Poplăcii (Ouegasse) Nr. 4.

La așezământul umanitar, numit „Reuniunea română de înmormântare din Sibiu” au fost primiți următorii membri noi: *Ana Avram Stoica*, văduvă preotească (Oprea Cârțișoara), *Ioan Magda*, paroh (Galați-Zăne) și soția sa *Aurelia n. Reit*, *George Proșteanu*, muzicant și soția sa *Carolina n. Trifan*, *Nicolae Secășianu*, paroh (Rusciori) și soția *Lucreția n. Dobrotă*, *Maria Secășianu n. Berea*, văduvă de econom (Broșteni), *Nicolae Drăgan*, notar (Bungard), *Ana Drăgan n. Căzan*, văd. de econ. (Săcel) și *Sofia Precup n. Ceascu*, văduvă de contabil. Ajutoarea statutare s'au plătit mostenitorilor membrilor răposați: *Maria Șoima*, *Maria Trifan*, *Ioan Precup*, contabil și *Nicolae Bența*, fost funcț. penz. la „Albina”, cu cari numărul membrilor decedați din sinul Reuniunii a ajuns la 317. Membri noi, din Sibiu și din provincie, cu taxa de 2 cor. pentru înscriere și cu câte 60 bani după cazurile de moarte ce se vor ivi între membri, se primesc la prezidentul Reuniunii: *Victor Tordășianu*, în cancelaria exactoratului arhidiecezan.

Teatru german. Astăzi Vineri, se dă reprezentație în favorul „*Crucii Roșii*” ungare. Se va juca noua operetă „*Die Rose von Stambul*”, de Leo Fall. Eri Joi, s'a dat pentru a treia oară opereta „*Auf Befehl der Kaiserin*”, iar mâine, Sâmbătă, precum și Duminecă, se va juca tot opereta „*Auf Befehl der Kaiserin*”.

Condițiuni de primire

în școala civilă de fete a Asociațiunii și în internatul aceleia.

(Conform decisiunii On. Comitet central al Asociațiunii, dtto 28 Iulie n. 1917).

În clasa I a școalei civile de fete se primesc eleve:

- a) care arată prin *extras din matricula botezaților ori dela forul civil*, că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani și
- b) dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare).

În celelalte clase ale școalei civile de fete se primesc eleve, care dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare la școale de asemenea categorie.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de clasa V ori VI dela școala elementară poporală, se pot primi eleve în oricare clasă a școalei civile, ce corăspunde vârstei elevei, numai pe baza unui *examen de primire*, deus cu succes înaintea corpului profesoral al școalei, în sensul ordinațiunii ministerului regesc-ungar de culte și instrucțiune publică, dtto 11 August 1887, Nr. 29.000. Examenul de primire e scutit de taxă.

Elevele, care se înscriu întâiadată, au să aducă *atestat școlar, extras din matricula botezaților ori dela forul civil, și certificat de revaccinare*.

În *cursul complementar* (supletor), organizat și pentru trebuințele școalei de menaj și împreunat cu școala civilă de fete a Asociațiunii în sensul §-lui 6 din statutul de organizare al școalei, se primesc eleve care au absolvat patru clase civile (secundare). Se primesc și eleve care au absolvat numai două clase civile, ori numai școala poporală, dacă au trecut de 15 ani.

Înscrierile pentru anul școlar 1917/18 se pot face din 1—6 Septemvrie 1917 stil nou.

Examenele de corigență se țin în 3 Septemvrie 1917 st. n. la 8 ore a. m. cu elevele care s'au anunțat la direcțiune.

În 4 Septemvrie 1917 st. n. la 8 ore

a. m. se țin *examenle de primire*, iar în 5 Septemvrie se încep prelegerile regulate.

Elevele plătesc următoarele taxe:

- Taxa de înscriere (odată pentru tot-deauna) 4 cor.
- Taxa fondului de pensiune 8 cor.
- Didactru anual 50 cor.
- Taxa de întreținere în internat 1000 cor.
- Pentru spălatul rufelor, farmacie etc. (lunar) 15 cor.

Taxa pentru *pian*, 2 ore pe săptămână (afară de orele de exercițiu), pentru o elevă singură: 20 cor. pe lună; pentru două eleve împreună: 10 cor. pe lună de elevă. (Notele pentru pian: exerciții, etude, sonatine, piese etc., după care au urmat instrucțiune în anul din urmă, să le aducă cu sine).

Pentru *limba franceză* (obiect facultativ): 3 cor. pe lună.

Aceste taxe se plătesc *anticipativ*, în patru sau în două rate, și se socotesc dela 1 Septemvrie. — P. T. părinți ai elevelor sunt rugați a se prezenta la timp pentru înscriere, în interesul învățământului și a ordinii institutului.

Spesele particulare ale elevelor interne (pentru cărți, material de scris, de-semn, lucru manual, etc.) se poartă separat, cu dare de seamă la finea fiecărei luni.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare.

În caz de repășire în decursul anului, din orice cauză, *didactrul și taxa internatului* se plătesc pe întreg pătrarul de an școlar, în care se anunță repășirea.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul orașului și e provăzut cu apaduct, baie proprie și lumină electrică, în cele mai bune condiții igienice.

Elevele din internat au și ore de conversație, la timp anumit, în limba franceză, maghiară și germană, după trebuință. Ele se prepară și învață lecțiile sub conducerea profesoarelor și a guvernantelor.

Elevele care voesc să fie primite în internat, (pentru școala civilă sau elementară, ori pentru vre-o preparandie din loc), să se anunțe de timpuriu și să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de cooperit, 4 cearșiafuri (lințolii, lepedeie), 6 ștergare, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 piepteni. Afară de acestea rufele sau albiturile trebuincioase, câte 1/2 duzină din fiecare, o haină de vară și una de earnă, două fuste de lustre (jupon) și două de flanel, ciorapi, batiste (marămi) câte o duzină, o umbrelă (cort) și încălțăminte. În decursul anului vor primi în internat 2 șorțe uniforme, o pălărie de vară și una de earnă, care se fac aici cu prețuri moderate.

Nagyszeben (Sibiu), în Iulie 1917.

Direcțiunea școalei.

Cărți și reviste.

Anuarul LIII al Gimnaziului gr. or. român și al școalei reale gr. or. române din Brașov pe al 67-lea an școlar 1916—1917. Publicat de *Gheorghe Chelariu*, director substituit. — Conține: Despre migrațiunea pasărilor, de Gh. Chelariu. Date școlare. — Din acestea reținem următoarele: În urma împrejurărilor extraordinare, în anul 1916—1917 au funcționat la școalele noastre brașovene mai puține puteri didactice ca în anii trecuți. Corpul didactic dela gimnaziu și școala reală a avut 1 director și 13 profesori, dintre cari 2 se află sub drapel. Înscrierile școlarilor s'au putut face abea în Ianuarie, iar prelegerile s'au început în 3 Februarie 1917 v. S'au înscris: la gimnaziu 139 elevi, (10 eleve), la reale 23 elevi. La examenul de maturitate din Mai și Iunie 1917 s'au admis 8 candidați; au reușit 5, iar 3 au să facă examen de corigență în Septemvrie a. c. din câte un studiu. Beneficiarișilor mesei studenților «Virgil Onișiu» nu li s'a servit masa în internatul școalelor, fiind acolo instalat un spital militar, (ca și în edificiul școlar), de aceea beneficiul li s'a dat în bani pe fiecare lună înainte. Au primit 34 elevi (dela gimnaziu, școala reală, și școala comercială superioară) câte 40, 35, 30, 25 și 20 coroane pe lună. *Averea întregă a mesei studenților este 95.655 cor. 17 fileri*, cu o creștere de peste 2300 coroane față de anul trecut. Masa este înființată din 1898, deci există de 19 ani. *Averea tuturor fondurilor administrate de corpul profesoral este de 133.162 cor. 71 fil.* Anul școlar 1917—1918 se va face probabil în 1/4 Septemvrie 1917.

Publicațiune.

În urma concluzului consistorului arhidiecezan dat la 18 Aprilie a. c. sub Nr. 1769 Epit., se fixează termen pentru vânzarea în licitațiune publică a casei fundațiunii Mihail Cirlea din Abrud (foaia fund. Nr. 1219 A + Nr. ord. 1 Nr. top. 815/2 Nr. foaiei 30/a) pe ziua de **Marți 11 Septembrie nou, orele 3 p. m.**

Licitațiunea se va ține în Sibiu, în cancelaria consistorului arhidiecezan, biroul presidial din strada Măcelarilor Nr. 45, parter.

Oferte în scris nu se primesc.

Prețul de strigare e 20,000 coroane; sub acest preț casa nu se vinde. Oferenții trebuie să depună în bani gata 2000 coroane vadiu.

Consistorul își rezervă dreptul a primi ori care din ofertele făcute, eventual a respinge pe toate.

Oferentul, ofertul căruia va fi primit, e dator a plăti întreg prețul de cumpărare în timp de 8 zile dela primirea avizului despre acceptarea ofertului său. Nesatisfăcând acestei îndatoriri, licitația își perde valoarea și ofertul perde vadiul depus.

Cheltuielile contractului, intabulării, precum și taxa de transcriere privește pe cumpărător.

Condițiunile amănunțite de vânzare se pot vedea la consistorul arhidiecezan.

Sibiu, la 22 Iulie (4 August) 1917.

Consistorul arhidiecezan.

190/1917.

(140) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan temporal, cu drept de succesiune, în parohia de clasa I. G. Hodac, protopresbiteratul Reghinului, — după ce prin decizia Preaven. Consistor Arhidiecezan din 1 Iunie a. c. Nr. 3254 Bis. s'a încuviințat sistemizarea acestui post, — se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Venitele împreunate cu acest post sunt: una a treia parte din venitele parohiale, conform concluzului sinodului parohial din 7/20 Mai a. c.

Cererile de concurs, instruite cu documentele cerute de dispozițiunile cuprinse în „Statutul organic” și în „Regulamentul pentru parohii”, să se aștearnă în termenul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Reghinul săsesc (Szászregén).

Reghin, 9/22 Iunie 1917.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Reghinului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Duma,
protopop.

Nr 192/1917 prot.

(137) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr. or. română din comuna Poiana-Blenchi, protopresbiteratul Dej, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile socotite dela prima apariție a acestui concurs în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar de 1200 cor., din cari 240 cor. dela popor, și 960 cor. ajutor de stat, acordat deja și asemnat fostului învățător, locuitor în edificiul școlar vechiu și grădina.

Învățătorul ales e dator a prevedea învățământul și în școala de repetițiune, a conduce în Dumineci și sârbători elevii la biserică și a cânta cu ei la liturgie.

Concurenții au să-și aștearnă rugărilor concursuale, instruite conform legii, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis, și să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare la biserică parohială, spre a se face cunoscuți poporului.

Dej, 14 Iulie 1917.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. rom. în Dej în conțelegere cu comitetul parohial competent.

Teodor Herman
protopresbiter

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc al III-lea la școala conf. română gr.-or. din Vaidei, protopresbiteratul Orăștiei, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 100 cor. dela biserică și cvartir modern în edificiul școlii. Salarul legal restant este votat dela stat ca ajutor sub Nr. 130,607/915 ministerial.

Dela învățătorul ales se recere a forma și apoi a conduce în toate Duminecile și sârbătorile corul în biserică.

Doritorii de a ocupa acest post să aștearnă rugărilor cu documentele recerute oficiului protopresbiteral al tractului Orăștiei în termenul prescriș și să se prezinte la biserică într-o Duminecă sau sârbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântări. Cei cari au cunoștințe muzicale, vor fi preferiți.

Vaidei, la 8 Iulie 1917.

Zaharia Tilicea
preș. comit. parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 398/1917 prot.

(136) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător al II-lea la școala confesională gr.-or. română din comuna Daișoara (Longoșdar), se publică concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitele împreunate cu acest post sunt: 1200 cor. salar fundamental și anume 600 cor. dela comuna bis., iar restul are a-l primi alesul dela stat, asigurat prin rescriptul ministerial dtto VI/2 Nr. 80886/1913 având calificățiunea prescrișă de lege.

Cvartir în natură corespunzător în edificiul școlii și relut de grădina 20 cor., un (1) stâncin de lemna de foc tăiate și aduse în curtea școlii.

Învățătorul ales, pe lângă celelalte îndatoriri impuse prin lege, este obligat să formeze cor cu elevii, să cânte în biserică și să instrueze și școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Concurenții să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, la oficiul protopopesc gr.-or. rom. al Cohalmului, și să se prezinte înainte de alegere la biserică în vre-o Duminecă sau sârbătoare, spre a cânta și a se face cunoscuți cu poporul.

Daișoara, 10/23 Iulie 1917.

Ioan Mihailă, Ilie Iacob, Ioan Frâncu,
preot și preș. com. episcop. inv., primar.

Văzut:

Cohalm, în 17/30 Iulie 1917.

Ioan Berean,
protopop.

Caut spre închiriere o cârciumă și prăvălie bisericască sau comună, provăzute cu licență și cu rechizitele necesare, în o comună românească, în a căror posesiune să pot intra cel mai târziu în 1 Octomvrie 1917 n. Rog pe d-nii preoți și învățători sau primari, a-mi aduce la cunoștință, și a-mi da informațiile necesare, în scris și recomandat; spe-sele le voi restitui și voi fi recunoscător.

Ioan L. Tocaci,
neguțator român (de 31 ani, necăsătorit).

Galaczfalva, u. p. Dipse

(142) 1-3 Beszterce-Naszód megye.

IOAN I. KEIL, Sibiu,

comisionar al «Societății pe acții pentru cumpărarea de produse în război», cumpără cu prețurile cele mai urcate

tot felul de bucate

cu vagonul, sau în cantități mai mici, dela orice stațiune a căilor ferate din întreaga țară, și caută ca mijlocitori reprezentanți de încredere, pe lângă proviziuni corăspunzătoare. (126) 4-12

„FRĂȚIA”,

institut de credit și de economii, societate pe acții în Agnita.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii «Frăția» se invită la

a X-a adunare generală ordinară,

care se va ține Dumineca, în 26 August st. n. 1917, la 12 ore, în localul restaurantului Breckner din Agnita.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Raportul și propunerea direcțiunii și a comitetului de supraveghiere cu privire la bilanț și la contul profit și pierdere, distribuirea profitului curat și darea absolutului pe anul de gestiune 1916.
3. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1917.
4. Alegerea unui membru în direcțiune pe durata de 6 ani.
5. Alegerea comitetului de supraveghiere pe durata de 3 ani.

Domnii acționari, cari voesc să participe la adunare în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați să-și depună la casa institutului acțiunile, eventual documentele de plenipotență, cel mult până în 25 August st. n. la 12 ore din zi.

Dacă numărul acționarilor prezenți sau al acțiilor reprezentate nu va fi de ajuns pentru a se putea aduce deciziuni valide, adunarea generală se convoacă din nou pe ziua de 2 Septembrie st. n. a. c. în localul și la ora sus indicată, și se va ține cu acelaș program, fără privire la număr, în sensul §-ului 27 din statute.

Agnita, la 5 August 1917.

1-1 (143)

Direcțiunea.

Contul Bilanț cu 31 Decemvrie 1916.

Activa—Vagyon.	Mérlegszámla 1916. évi december hó 31-én.	Pasiva—Teher.	
Cassa — Kézpénz	5,504.74	Capital — Részvénytőke	60,000.—
Escont — Leszámitolt váltók	55,469.54	Fond de rezervă — Tartalék alap	3,774.37
Credite personale hip. — Jelzálogilag biztosított személyi hitel	86,537.60	Fond special de rezervă — Különtartalék alap	2,543.72
Credite cambiale hip. — Jelzálogilag biztosított váltók	18,317.10	Fond cultural — Művelődési alap	200.70
Credite personale — Személyi hitel	21,775.—	Fond de pensiiune — Nyugdíj alap	793.09 7,311.88
Efecte și acții — Értékpapír és részjegyek	8,008.—	Depuneri — Betétek	140,024.84
Realități — Ingatlanok	9,451.51	Cont-curent — Folyó számla	1,094.—
Spese de proces — Perköltségek	203.82	Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék	834.—
Interese restante — Hátralékos kamatok	10,411.91	Pro diverse — Különbféle hitelezők	1,161.66
		Interese transitoare — Átmeneti kamatok	323.98
		Profit curat — Tiszta nyereség	4,928.76
			215,679.12

Contul Profit și Pierdere.

Debit—Tartozik.	Nyeresség- és Veszteség számla.	Credit—Követel.	
Interese — Kamatok:		Interese — kamatok:	
după depuneri — betétek után	7,287.30	de escont leszámított kamatok	5,880.53
după conto-curent — folyó számla után	2,047.40	de cambii hipotecare — jelzálogilag biztosított váltók után	1,188.62
Salare — Fizetések	2,226.—	de credite personale — személyi hitel után	2,784.62
Spese curente — Irodai költségek	479.44	de credite personale hipot. — jelzálogilag biztosított kölcsönök után	8,389.76
Marce de prezență — Jelenléti díjak	90.—	Proviziuni — Jutalékok	231.95
Dare directă — Egyenes adó	1,121.89	Venite dela efecte și acții — Értékpapír és részjegyek után	224.04
Dare de 10% după interese de depuneri	728.73	Venite dela realități — Ingatlanok után	670.50
Competință de timbru — Bélyeg illeték	57.50		
Amortizare din pretensiuni duble — Leírás kétes követelésből	400.—		
Profit curat — Tiszta nyereség	4,928.76		
	19,367.02		19,367.02

Agnita, la 31 Decemvrie 1916. — Szentágota, 1916. évi dec. hó 31-én.

Ioachim Muntean m. p.,
prezident și dir. exec. — elnök és vezérigazgató.

Pavel Crișan m. p.,
contabil — könyvelő.

DIRECȚIUNEA — AZ IGAZGATÓSÁG:

Nicolae Gavrea m. p. Ioachim Părau m. p. Ioan Savu m. p.
Emanoil Dutcuș m. p. Ilie Știrbețiu m. p.

Examinand conturile prezente le-am aflat exacte. — A jelen számlákat megvizsgálta és helyeseknek találta.

Agnita, la 5 August 1917. — Szentágota, 1917. évi augusztus hó 5-én.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE: — A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Dumitru Duca m. p. Militon Berghian m. p. Ioan Băcilă m. p. Ioan Oros m. p.

Recuisite de scris se pot procura dela **Librăria arhidiecezană**

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.